

Wéber Katalin¹

AZ ECL MAGYAR MINT IDEGEN NYELVI VIZSGÁZTATÁS TAPASZTALATAI, VÁLTOZÁSAI

Abstract

The article is aimed at presenting the ECL examination in Hungarian. The exam provider has been working in the field of exam administration for nearly two decades while the Hungarian exam went through several changes. The paper presents these modifications related to the most essential features of the exam to make both the test takers and their teachers be familiar with the current test design.

Keywords: *Hungarian as a Foreign Language, assessment of language knowledge, ECL examination, experiences and changes in language examination*

Kulcsszavak: *magyar mint idegen nyelv, nyelvtudásmérés, ECL nyelvvizsga, tapasztalatok és változások a nyelvvizsgáztatásban*

1. Bevezetés

Az írásom témája kötött, amennyiben előadott változatának tartalma is adott volt:² a magyar mint idegen nyelvi vizsgáztatás területén megélt tapasztalatok, változások bemutatása volt a cél. Ugyanakkor ez a téma arra is alkalmat teremtett, hogy a területen oktató nyelvtanárok, szakértők és természetesen maguk a nyelvtanulók is mind több ismeretet szerezhessenek az ECL nyelvvizsgáról és a nyelvvizsgáztatás folyamatáról.

A magyar mint idegen nyelvet oktató nyelvtanárok és a nyelvtanulók ugyanis főképpen a felkészítő kiadványokból³ vagy az ECL honlapjáról⁴ ismerhetik meg a vizsgát. Ezen felül a vizsgára jelentkezők is elmondják a vizsgán szerzett tapasztalataikat: milyen témák szerepeltek, milyen nehézségi fokúnak tündek a szövegek és hasonlók. Fontos azonban, hogy sokféle fórumon, tájékoztatókon és egyéb írásos kiadványokkal

---

¹ Wéber Katalin PhD, Pécsi Tudományegyetem, Idegen nyelvi Központ, ECL Nemzetközi Nyelvvizsgaközpont; weber@inyk.pte.hu

² Az írás a Külgazdasági és Külügyminisztérium Balassi Intézetében a MANYE által szervezett szakmai napon, 2017. november 18-án tartott előadás szerkesztett változata.

³ Lásd Szabó 2016.

⁴ www.ecl.hu, angol nyelven: www.ecl.exam.eu

maga a vizsgaközpont is részletesen megismertesse a vizsgát és a vizsgáztatást. A vizsgán a nyelvtudásmérés módszeréből kifolyólag egybetartozik a nyelvtudás és a nyelvvizsgázni tudás a vizsgázó számára, ezért a vizsgafolyamat legapróbb részleteinek, fogságainak ismerete közelebb viheti az érintetteket az eredményes felkészítéshez és a sikeres vizsgához.

2. A nyelvvizsga célja

A magyar mint idegen nyelvi vizsgáztatásban évtizedes múltra visszatekintő ECL nyelvvizsga értékes háttérismeretekkel és korpusszal bír a nyelvtanulók felkészültségéről, tudásáról. Erről a kevésbé publikus háttérről a vizsgázók, felkészítő tanárok, a terület szakértői keveset tudhatnak, ezért álljon itt egy pozitív példa, egy kimagasló magyar nyelvi tudást megcsillogtató mintateljesítmény részlete a C1-es szintről 2012-ből. Az ázsiai vizsgázó mesterfokon írt a közös nyelv esélyeit latolgató írásfeladat bevezetésében:

„Manapság, amikor nap mint nap adatok és új ismeretek tömkelege zúdul az idősebb és fiatalabb generációk nyakába, továbbá már szinte lehetetlen bármilyen akadémikus közegbe bekerülni stabil nyelvtudás nélkül, gyakran felmerülhet a kérdés, hogy érdemes-e globális szinten hivatalosan is bevezetni egy közös nyelvrendszert, amely populáris, viszonylag könnyen tanulható, valamint lehetővé teszi a világ bármely szegletéből érkezők számára, hogy áthidalják a kulturális szakadékokat.”

Ez a kiváló, a felsőfoknak megfelelően kidolgozott nyelvtanú, igényes szókincsú és idiomatikus írásbeli teljesítmény még a C1-es szinten vizsgázók körében sem gyakori. De ez az egyetlen példa világosan mutatja, hogy vizsgahelyzetben is milyen magas szintű nyelvtudásról tud számot adni a nyelvtanuló.

A nyelvvizsga szükségességének vagy szükségtelenségének kérdése gyakran felmerülhet, különösen akkor, ha elsősorban valamilyen szakmai érvényesülés (pl. továbbtanulás, munkavállalás) feltételeként határozzák meg a sokszor nem is olyan magától értetődően könnyen letehető nyelvvizsgát. Különösen élesen vetődik fel a kérdés a „kis nyelvek” esetében, mint amilyen a magyar is. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy a nyelvvizsga eredeti célja az oktatóhelytől független nyelvtudásmérés. A fent idézett példa teljesítmény, a C1-es fogalmazásfeladat részlete éppen azért értékes, mert a vizsgázó függetlenül a tanult vagy elsajátított elemektől egy meghatározott terjedelmű, műfajú, témájú és szintű írásos kifejtés irányába tudta mozgósítani a nyelvtudását. Könnyebb belátni a tesztelés jogosultságát, ha gyakorló tanárként a leckét, félévet vagy nagyobb tanmeneti egységet záró teljesítménytesztekre gondolunk. Ugyancsak elengedhetetlen az egyes nyelvtanfolyamokat megelőző besorolási tesztek alkalmazása, amelyek előzetesen felméri az idegen nyelvet tanulók korábban megszerzett nyelvtudását, hogy a teszt kiértékelése után a képességeiknek és a nyelvi szintnek megfelelő csoportba sorolják be őket.

Az ECL magyar vizsgája a korábban példaként felsorolt tesztípusoktól (besorolási teszt, teljesítményteszt) abban különbözik a legmarkánsabban, hogy az oktató diákoktól, az oktatóhelyek tanítási módszereitől függetlenül, a Közös Európai Referenciakeret szintjeihez módszeresen illesztve, standardizáltan és a vizsgaszabványokat betartva végzi a tesztelést. Előzetesen ezekről a szabványokról nagyvonalakban annyit érdemes elmondani, hogy a tesztelés az ECL vizsga esetében mindig a kommunikatív kompetenciát helyezi a középpontba. Például ha a tesztelendő konstrukció a beszédértés, akkor a kommunikációs zavart nem okozó helyesírási vagy nyelvtani hibák nem járnak pontvesztéssel. Ezen felül az ECL tesztelése mindig készség alapú, és a mérés mindig a négy alapkészséghez (olvasáskészség, íráskészség, beszédértés, beszédalképesítés) kötődik. Különösen lényeges az is, hogy a mérés egy koherens szövegmintán történik, vagyis nincsenek szövegkörnyezettől elszakított mérési egységek (Wéber 2014). Az ECL nyelvvizsgarendszer sajátosságait tükröző, a magyar mint idegen nyelvi tesztelésre lebontott ECL specifikációk, a tesztek szabványszerű leírásai megtalálhatók az ECL kiadványában (Szabó 2016). Ugyancsak lényeges, hogy az évente két vizsgaidőszakra (június és december) kifejlesztett új tesztek a magyar jogszabályi környezettel összhangban megfelelnek a Nyelvvizsgát Akkreditáló Tanács *Akkreditációs Kézikönyvében* rögzített minőségbiztosítási elvárásoknak, amelyeket folyamatszerű követelményekben (tesztfejlesztés, szintillesztés, kipróbálás, kvalitatív és kvantitatív elemzések, lásd *Akkreditációs Kézikönyv*) fektettek le, és amelyek az érvényes, valamint egyúttal megbízható mérést szolgálják.

Az ECL magyar vizsgája 2017-ben a cambridge-i központú Association of Language Testers in Europe (ALTE) teljes jogú tagjává vált, miután a tesztelés szakmai megfelelőségét és a korrekt vizsgáztatást vizsgáló auditja (a „vizsga vizsgája”) sikeresen zárult.

3. Az ECL magyar vizsgára jelentkezők és a mérés metodikája

Képzeljük el egyetlen nyelvtanuló magyar mint idegen nyelvi tudását: az egyik készségből jobb, a másiktól gyengébb a tudása. Tanára jól ismeri például a forrásnyelvi transzferekkel eredő nyelvtani hibáit vagy kiejtési problémáit. Ha ezek után pedig egy másik nyelvtanulóra gondolunk, akkor megeshet, hogy az ő nyelvtudását az első tanulóétól merőben más módon jellemezhetjük. Könnyen beláthatjuk, hogy egy nyelvvizsgának e különféle nyelvtudások sokféleségét közös alapon, egységesen mérni kell tudni úgy, hogy a mérés érvényes és megbízható legyen a sokféle, néha igen csak különböző nyelvtudás, nyelvismeret esetében is. De hogyan veszi számba az ECL nyelvvizsga az idegen nyelvi tudás sokféleségét? Úgy, hogy az idegen nyelvi tudások mérésére különféle, de mindig ugyanazokat a szűrőket fogja alkalmazni. De mielőtt az állandó szűrőket, azaz az ECL magyar vizsga sajátosságait bemutatnám, érdemes néhány szót ejteni arról, hogy kiknek is készülnek a magyar nyelvvizsga tesztek. Miért olyan a vizsga, amilyen? Az egynyelvű,⁵ közvetítő készségeket nem tartalmazó, a négy alapkészségen és a

⁵ Az alapfogalmakat lásd: <https://nyak.oh.gov.hu/doc/alapfogalmak.asp>

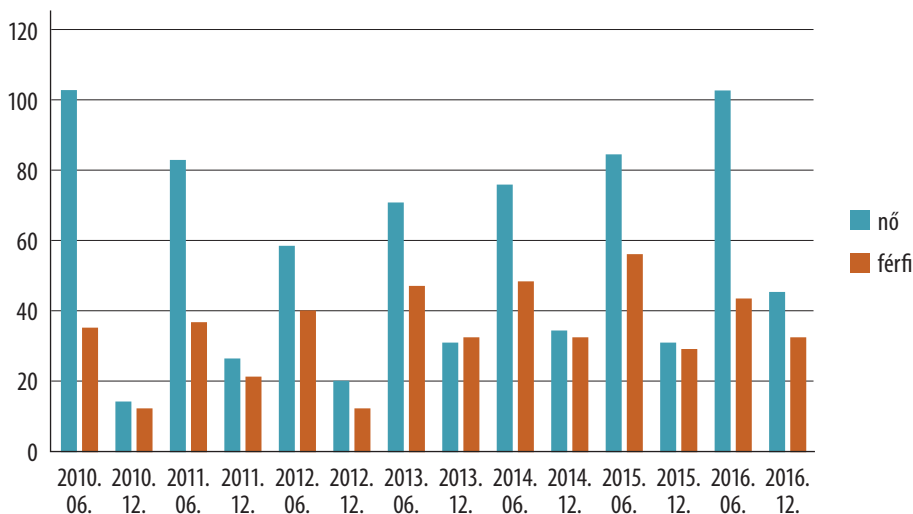
kommunikatív kompetencián alapuló magyar mint idegen nyelvi vizsga sajátosságai a 15 nyelvből vizsgát működtető ECL nyelvvizsgarendszer szabványtesztjéből következnek.

3.1. A vizsgapopuláció

Az ECL vizsgaközpont áttekintette a 2010–2016 között magyar vizsgát tett vizsgázók-nak populációját a rendelkezésre álló adatok alapján, hogy a vizsga aktuális szükségleti háttéréről képet kapjon. A vizsgátat legfőbb következtetései a következők.

Az ECL vizsgára szinte mindig több nő jelentkezik be, mint férfi (1. ábra), a legfrequentáltabb nyelvi szint pedig a B2-es szint. Szinte majdnem minden vizsgaidőszakban ez a szint vonzza a legtöbb vizsgázót. Az A2-es és a B1-es szintek vizsgáinak kisebb a piaci értéke, kevésbé hasznosíthatók a gyakorlatban, és voltaképpen ezek a szintű vizsgák a magasabb nyelvi szintek felé vezető nyelvtanulási út fontosabb, a nyelvtudásról visszajelzést adó állomásai.

Magyar mint idegen nyelvi vizsgázók nemek szerinti megoszlása 2010. 06. és 2016. 12. között

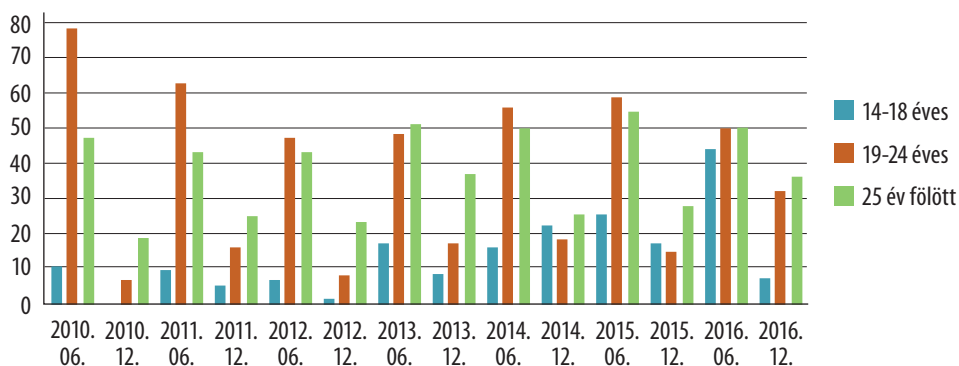
1. ábra

A Magyarországon akkreditált ECL nyelvvizsgára a 14. életévüket betöltő személyek jelentkezhetnek. Bár ECL magyar vizsgát külföldi vizsgahelyeken is le lehet tenni, az ECL magyar vizsgájára bejelentkezők döntő hányada a 19 évesnél idősebb, ám a 24. életévüknél fiatalabbak korosztályából kerül ki. Elmondható, hogy ez elsősorban a felsőoktatásban tanuló korosztálynak felel meg. Mindez részint már a szintek közötti

összehasonlításban a B2-es szintű vizsga népszerűségével is összefüggésben áll. Ugyanis minél magasabb nyelvi szintről van szó, annál nagyobb a szerepe a vizsgázó (életkorával is korreláló) kognitív érettségének. Nem szabad elfelejteni, hogy a Közös Európai Referenciakeret, amelynek szintjeihez az ECL vizsgákat illesztik, a felnőtt nyelvtanuló kompetenciáit írja le. Azaz az ECL magyar vizsga a már ifjabb felnőtt korosztályhoz illesztett vizsga, nem pedig junior vizsga.

A 2010. júniusi és a 2016. decemberi vizsgaidőszakok közötti periódusban a magyar vizsga populációjának életkori összetétele a következőképpen nézett ki:

Magyar mint idegen nyelvi vizsgázók életkora 2010. 06. és 2016. 12. között

2. ábra

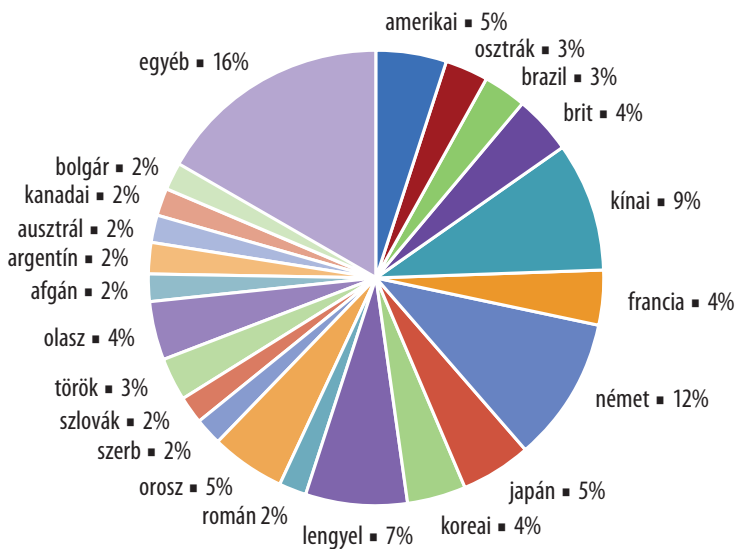
A vizsgapopulációban legszámosabban megjelenő 19–24 év közötti korosztálynak olyan vizsganyagokkal kell találkoznia a tesztekben, amelyek semmilyen módon nem kedveznek ennek a korosztálynak (2. ábra). Következésképpen nem szerepelhetnek például olyan szövegek a tesztben, amelyek valamely nőies téma körül forognak (a női vizsgázók többsége miatt), vagy amelyek a 19–24 évesek csoportjában valamilyen kedvelt témát helyeznének előtérbe. Az ilyen szövegek ugyanis mérési hibát okoznának: azok a vizsgázók, akik ennél a korosztálynál vagy idősebbek, vagy fiatalabbak, vagy pedig férfiak, hátrányba kerülnének, mert kisebb valószínűséggel rendelkeznének azokkal a háttérismeretekkel, amelyek birtokában a fenti korosztályba tartozó társaik előnyt tudnak kovácsolni a teszt teljesítése folyamán.

Az ECL tesztróinak nem csak ilyen, hanem sok egyéb tematikai megkötést is figyelembe kell venniük. Mérési hibát okozhatnak a túlságosan negatív témák (pl. válás, halálos betegségek, baleset), mert adott esetben a vizsgázó emocionálisan érintett lehet a témában, ami ronthatja a teljesítményét. De a földrajzi-társadalmi háttérre is ügyelniük kell a tesztek készítőinek. ECL magyar vizsgát több kontinensen is lehet tenni, nemcsak Magyarországon. Egy Szegedről szóló szöveg a vizsgán esetlegesen előnybe hozhatná a Szegeden tanuló külföldi tanulókat az Ázsiában vizsgázókhöz képest, akik

még adott esetben sosem jártak Szegeden. Ráadásul számos kultúrák közötti változót is szem előtt kell tartaniuk, mert ami szinte magától értetődő a magyarországi vizsgázóknak (pl. az európai kultúrkörben szokásos ünnepek), az merőben ismeretlen kulturális tartalom lehet egy másik földrészen vizsgázónak. Ez különösen azért nehéz feladat, mert a tesztek készítői igyekeznek autentikus, magyar kulturális tartalommal megtölteni a tesztek. Éppen ezért a tesztfelkészítés szövegválasztó, tesztfelkészítői szakaszában nagy hangsúlyt fektetnek egy közel félszáz szempontot egyszerre figyelembe vevő kvalitatív elemzésre. Ez az előírt specifikációk mellett (pl. nyelvi szint, a készség konstrukciója, kommunikatív kompetencia mérése, szövegalapúság, szövegterjedelem, a szöveg összetettségének foka, ütemszűrőség – más szóval itemszűrőség, azaz a mérési egységek, mérési pontok sűrűsége –, feladattípus) kiszűri az előbbieken említett, kerülendő változókat. A tesztfelkészítés során tehát a tesztfelkészítők a vizsgázókat (pl. érzelmileg) hátrányosan érintő témákat rendszeresen, eljárászerűen kiszűrik (ilyen lehet pl. egy balesetről szóló szöveg), a kultúrák közötti különbségeket figyelembe nem vevő akár ütemszintű tartalmi elemeket elkerülik, és a legkisebb mértékben is részrehajló témákat, nemi, életkori, nemzedéki, társadalmi, földrajzi helyzetből eredő, előnyt okozó háttérismereteket a tesztekben eltávolítják. Bármely, egyes vizsgázói csoportnak kedvező, részrehajló téma következtében a tesztelés eredménye nem lenne megbízható.

A vizsgázók forrásnyelvéről némi képet az állampolgárságuk révén nyerhetünk (3. ábra). A már említett időszak vizsgálata érdekes és megfontolandó információkat nyújtott a magyar vizsgára bejelentkezők feltételezett forrásnyelvéről is.

Magyar mint idegen nyelvi vizsgázók állampolgársága 2010. 06. és 2016. 12. között

3. ábra

Amint az az ábrán is látható, a vizsgára jelentkezők felének a forrásnyelve nagyon sokféle lehet, mindazonáltal jól elkülöníthetően mérhető egy nagyobb szláv (lengyel, orosz, bolgár, szerb: összesen 16%-nyi) anyanyelvű populáció, közel ugyanekkora a német vizsgázók száma (12%), és egy ugyancsak mérhető réteg (9%) a kínai vizsgázók és az angol forrásnyelvűek köre – hogy csak a legkiugróbb adatokat említsük.

Ez a valóban csak nagy vonalakban megemlített populációelemzés következményekkel bír a tesztfejlesztési folyamat számára. Ezeket a következményeket tanácsos az ECL sajátosságaival is összevetni.

3.2. A vizsga sajátosságai

Az ECL nyelvvizsga egy általános, egynyelvű nyelvvizsga, a KER 6 szintje közül 4 szinten van nyelvvizsgálója (A1 és C2 szinten nincs), ideértve a 2014-ben akkreditált belépőfokot, az A2 szintet is. Az általános nyelvvizsga annyit tesz, hogy a vizsga nem épít szaknyelvi tudásra, és az ilyen jellegű tesztek elkerüli. Még a felsőfoknál is nem-szaknyelvi, de kellően specifikus szövegek jelennek meg. Az egynyelvűség kritériuma magával vonja azt, hogy semmilyen közvetítő készségen alapuló feladat (pl. fordítás, összefoglalás) nincsen a tesztekben, amelyekben a feladatot bevezető feladatkiosztástól kezdve a szövegeken át a feladatokig mindent a célnyelven fogalmaztak a tesztfejlesztők, természetesen a szintnek megfelelő módon. A kétnyelvű vizsgák közvetítési feladatai már csak a vizsgázók sokféle forrásnyelve miatt sem lennének kivitelezhetőek.

Mindegyik készségnél két szöveg fordul elő a hozzájuk tartozó feladattal. Ez még a beszéd-készség vizsgán is így van, hiszen a nem értékelt vizsgabevezető rész után egy párbeszéd és egy monológ jellegű szövegtípust kell a vizsgázóknak létrehozniuk. Az íráskészségnél is a két szövegfajta jellegében (pl. leíró, érvelő), műfajában (pl. olvasói levél vagy baráti email) és témájában is eltér egymástól (a szintre bontott témalista hozzáférhető az ECL honlapján és kiadványaiban). A hozzájuk rendelt feladattípus is különböző, egyrészt a reprezentatívabb mintaadás/mintavétel érdekében, másrészt az ugyanazon típusú feladat módszerhatását kiküszöbölendő. A receptív készségek-nél (olvasáskészség és beszédértés) az egyik feladat minden esetben rögzített megoldókulcsú, 10 ütemből álló objektív feladat. Például ilyen objektív feladat lehet egy feleletválasztós, párosításon alapuló vagy ún. kihagyott szövegrészek visszahelyezése készletből feladat. A másik bővíthető kulcsú, ugyancsak 10 ütemből álló szemi-objektív feladat (a leggyakrabban nyitott kérdésekre adott válaszok jelentik a feladatmegoldást).

Az ECL magyar vizsgáján a feladatok alapja egy-egy szöveg. A receptív készségek esetében a szöveget a vizsgázó a tesztben befogadja (elolvassa vagy meghallgatja), míg a produktív készségek esetében (íráskészség, beszéd-készség) a feladat-instrukciók keretében körülhatárolt módon ő maga hozza létre. Talán nem eléggé nyilvánvaló az, hogy a szövegszerzés már a B1-es szinten (küszöbszint) fokozottan előtérbe kerül a feladatmegoldásban, és tovább kiteljesedik a B2-es szinten. A legfelső (C1) szinten az

olvasáskészség tesztjében a szöveg nem érthető a szöveg szerkezetének átlátása nélkül, és az íráskészségnél is hasonlóképpen elvárt a tudatosan felépített szövegszerkezet létrehozása. A C1-es szinten összetett mondatok, gazdagon kiterített jelzős szerkezetek, bővített igeneves szerkezetek, valamint a névmásítás eszközei teszik egyre pontosabbá, de egyúttal egyre tömörebbé is a szövegépítést.

Míg a B1-es szinten elsősorban az egyszerűbb narratívák, leírások, kétszereplős párbeszédék dominálnak, addig a felsőbb szinteken olyan komplex szövegekkel találkozunk a vizsgázók, ahol a mondatnál nagyobb szintű egységek vagy a mondaton túlmutató nyelvismeret is lényeges szerepet kap a megértésben. Ilyen például a szórendnek a kommunikáció előrehaladásában betöltött szerepe, a koherenciát szolgáló, a szövegkapcsolatokra utaló elemek, a megfelelő regiszter használata és megértése, a szójelentésnek a kontextuális olvasat szerinti előhívása, a koreferencia (ugyanannak a tartalomnak különböző nyelvi formákkal, pl. névmással–főnévvel történő jelölése), hogy csak néhány kiemelkedően fontos nyelvi jelenséget emeljünk ki. Ezeknek akkor és csak akkor jut birtokába a nyelvtanuló, ha már sok szöveget olvasott, hallott, írt vagy mondott maga is, miközben a magyar nyelvi tudását meghatározott kommunikációs célok mentén mozgósította. Ebből következik az is, hogy míg az alsóbb szintek feladatai inkább a konkrét, lokális szövegszerű információkra kérdeznek rá, addig a magasabb szinteken az ütemek fókuszába kerülhetnek a szöveg globális, nem szó szerinti, hanem a beszédmódból kikövetkeztethető tartalmi elemei. A fogalmazásfeladatok vagy a szóbeli megszólalás esetében mindez azt is jelenti, hogy nem elegendő egy kimunkáltabb nyelvtan vagy kidolgozott, nagy terjedelmű szókincs a feladatmegoldáshoz. A vizsgázónak bizonyítania kell azt is, hogy szöveget hoz létre: témakifejtésében jelzi a szöveg részeinek kapcsolatát (előre és hátra utal), az azonos referenciákat világosan jelöli, és képes a nyelvtanilag és lexikálisan a szintnek megfelelően kifejtett tartalmakról a beszélői álláspontját (véleményét, kételyeit) is jelölni.

A szövegalapú, szöveggörnyezethez igazított megértésre irányul a szövegbe egy megadott készletből visszahelyezendő szövegrészletek feladattípusa, ahol a megoldásban a nyelvtan nem játszik szerepet. Ugyancsak ilyen megértést igényel a vizsgázó részéről az, hogy a nyitott kérdésekből álló feladatban a kérdések szöveghely kiválasztása eltér a vonatkozó szöveghely kiválasztásától. Bár a szövegek szerkesztettek, az autentikuság–szerkesztettség skáláján az előbbihez állnak közelebb, mert a nyelvvizsga szövegei nem tankönyvi, nem tanító jellegű szövegek kívánnak lenni, hanem a természetes nyelvhasználatnak a készséghez és a nyelvi szinthez illesztett példái. A mindennapi nyelvi kommunikációhoz hasonlóan a vizsgázónak el kell tudnia viselni és túl is kell lépnie azon, ha ismeretlen szavakkal találkozik. Ilyen esetekben támaszkodnia kell a mondatszerkezeti, morfológiai vagy a szöveggörnyezetből kivonatolható fogódzókra a szöveg további megértésében. A nyelvvizsga helyzete azonban egy mesterséges kommunikatív helyzet: a szövegek sosem lehetnek olyan érdekesekek és élménnyel telítettek, mint a nyelvvizsgán túli világban.

4. Az ECL magyar vizsga legfontosabb változásai

Az ECL nyelvvizsga megalkotói olyan stabil tesztelési formátumot dolgoztak ki, amely kiállta az idők próbáját, az idők folyamán az akkreditációs kritériumok egyre szigorodó elvárásainak is mind a mai napig az eredeti formájában képes eleget tenni (Hegedűs 2003). A kettős szöveg alap, a kétféle feladattípus, a tesztek szinthez illesztett terjedelmi korlátai változatlanok maradtak az elmúlt szűk két évtized folyamán. Mindösszesen az A2-es szint akkreditációjakor módosult 500 szóról 600-ra a két feladat együttes száma a receptív feladatokban. Egyszerűsödött az A2-es és B1-es szint feladatléíró instrukciója (főként a felszólító mód kikerülése érdekében), hogy a vizsgázók biztosan megértsék a feladatot. A feladattípusok közül ma már nem használatosak a kevésbé megbízhatóan mérő képek és szövegrészek párosításán, képeknek a szöveget követő sorrendezésén alapuló feladatok, mint ahogyan a magyar nyelv sajátosságai miatt nincsenek már mondatbefejezős szemi-objektív feladatok sem. Az íráskészség vizsgán ma már lehet egy- vagy kétnyelvű nyomtatott szótárt használni, de nem biztos, hogy érdemes lenne a vizsgázónak túl sok szót kikeresnie és beírnia a fogalmazásba egy a szóhasználatra kontextust nem adó szótárból. A 2019-es év decemberi vizsgaidőszakától csökkent a megírandó fogalmazások száma. A2-es szinten 50+50, B1-en 100+100, C1-es szinten 200+200 szót kell írnia a vizsgázónak az íráskészség tesztjében.

A beszéd-készség (szóbeli) vizsga az ECL-nél páros vizsga, a legtöbbször két vizsgázó vizsgázik egy vizsgaeseményen. Amennyiben páratlan számú vizsgázó jelentkezett egy adott szintre, az utolsó pár helyett hárman vizsgáznak 30 percig. Ha egy adott szintre csak egy vizsgázó jelentkezik, akkor az ECL-nél már nem fordulhat elő az egyedülként vizsgázó jelölt, ezért a vizsgahelynek beugró vizsgázótársat kell biztosítania.

Az utóbbi évek nagy változása a véletlenszerű témakijelölés (mindkét feladatnál) a beszéd-készség vizsgán, amely egyúttal standardizálja is a feladatkezdést. A vizsga elején a vizsgázók egyike számot húz, és ez a szám már előre megszabja a témákat. Az első, már értékelt feladatrészben négy, a vizsgáztató által ismertetett kérdésre adható tartalmakból indul ki a vizsgázók párbeszéde. A második értékelt feladatrészben, amely már önálló témakifejtés képek alapján, a húzott szám révén jelölődik ki az a néhány képből álló készlet, amelynek segítségével a vizsgázóknak ki kell fejteniük a gondolataikat a témáról (ehhez a képek különböző módokon kapcsolódnak). 2019 júniusától A2-es szintű junior vizsga is tehető az ECL-nél.

Az ECL tesztek két értékelő értékeli egymástól függetlenül. A kiképzett értékelők a receptív készségek esetében jóváhagyott megoldókulcsokkal dolgoznak. A produktív készségek (íráskészség, beszéd-készség) esetében standard mintateljesítmények, feladatspecifikus értékelési útmutatók és öt szempontú, ötfokozatú skálák állnak az értékelők rendelkezésére.

2018-ban még pontosabbak lettek az értékelők által használandó értékelői skálák mind a beszéd-készség, mind pedig az íráskészség tesztekénél. 2018-at megelőzően csak az 1-es, 3-as, 5-ös pontszám teljesítményét írta le a skála. 2018-tól az addig kidolgozatlan 2-es és 4-es minősítés körülírása is megtalálható az értékelő táblázatban, illetve

elkülönültek a 0 és 1-es pontszám értékelésének szempontjai is. A szóbeli vizsgáztatók 2018-tól ezt az új skálát alkalmazzák minden beszéd-készség vizsgán.

2016-tól az ECL is bevezette az eredményszámítás vizsgázóbarát módját. Az eredményszámításban továbbra is érvényesül az, hogy a vizsgázónak minden készségnél a minimálisan 40%-os eredményt el kell érnie. Ugyanakkor a 2016. évi decemberi vizsgaidőszaktól a 60%-os átlagot a négy készségen kell számolni, amennyiben ezt a négy készséget ugyanazon vizsgaidőszakban tette le a vizsgázó. Azoknak a vizsgázóknak az esetében, akik részvizsgára jelentkeznek be, a 60%-os átlag a részvizsgálóhoz tartozó két készségen számolandó. A gyakorlatban ez azt a könnyítést jelenti, hogy az egyik készségen elért jobb eredmény képes javítani egy másik készségen elért kevésbé jó eredményt. Természetesen a felkészítő tanároknak továbbra is arra kell felkészíteniük a diákjaikat, hogy mindegyik készségből megcélazzák a biztonságos 60%-os megfelelést az eredményes nyelvvizsga érdekében.

A változások naprakész megismerésének legjobb információforrása az ECL honlap követése. Mind a vizsgázók, mind pedig a tanárok értesülhetnek a változásokról a honlap segítségével. Újdonság, hogy az ECL honlapon már minden szinten megtalálhatók minta szóbeli vizsgák, amelyek segítenek a vizsga menetének áttekintésében. 2018-tól pedig pontszámaikkal ellátott és megoldott íráskészség teszt mintateljesítmények kerültek fel a honlapra (mind a négy szintből), amelyekhez a pontok mellett érvelő, tömör magyarázatok is tartoznak. Ezek a lépések a vizsgáztatás átláthatóságához járulnak hozzá.

5. Összegzés

Cikkemben az ECL magyar vizsga legfontosabb sajátosságait és változásait mutattam be. A vizsga specifikációit a vizsgázói populáció főbb jellemzőivel is szembesítettem. Kitűzött céloom szerint hasznos információkat kívántam közölni a vizsgáról, hogy a nyelvtanárokat, a felkészítőket és magukat a vizsgázókat is hozzásegíthessük az eredményes vizsgához.

Irodalom

- Hegedűs Rita 2003. Feladat, gyakorlat – nyelvvizsgáztatási tapasztalatok a magyar mint idegen nyelv területén. In: *Hungarológiai Évkönyv*. PTE BTK, Pécs, 32–43.
- M. Pintér Tibor – Wéber Katalin 2019. *Mérés és értékelés: magyar mint idegen nyelv*. Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, Budapest; http://www.kre.hu/nyelvezet/images/m_pinter_tibor-weber_katalin_2019.pdf
- Szabó Szilvia 2016. *Kulcs a sikeres ECL nyelvvizsgálóhoz. Magyar mint idegen nyelv*. Szabó Nyelviskola és Fordító Kft., Nyíregyháza.

Wéber Katalin 2014: Az ECL nyelvvizsga és a nyelvvizsgaszintek. In: *THL* 2.15–21.
Wéber Katalin 2016: Az ECL nyelvvizsga minőségbiztosítása. In: *Hungarológiai Évkönyv*.
PTE BTK, Pécs. 79–85.

Akkreditációs Kézikönyv

<https://nyak.oh.gov.hu/nyat/doc/ak2019/ak2019.htm> Letöltés: 2019. 05. 07.

Közös Európai Referenciakeret

https://nyak.oh.gov.hu/nyat/doc/ker_2002.asp

Az ECL nyelvvizsga

www.ecl.hu

www.eclexam.eu